

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 12. maja 2011*

V zadevi C-391/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Vilniaus miesto 1 apylinkės teismas (Litva) z odločbo z dne 8. septembra 2009, ki je prispela na Sodišče 2. oktobra 2009, v postopku

Malgožata Runevič-Vardyn,

Łukasz Paweł Wardyn

proti

Vilniaus miesto savivaldybės administracija,

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija,

Valstybinė lietuvių kalbos komisija,

* Jezik postopka: litovščina.

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi J.N. Cunha Rodrigues, predsednik senata, A. Arabadžiev, A. Rosas, U. Löhmus in A. Ó Caoimh (poročevalec), sodniki,

generalni pravobranilec: N. Jääskinen,
sodna tajnica: R. Şereş, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. septembra 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za M. Runevič-Vardyn in Ł. P. Wardyna E. Juchnevičius in Ł. Wardyn, odvetnika,
- za litovsko vlado D. Kriaučiūnas in V. Balčiūnaitė, zastopnika,
- za češko vlado M. Smolek, zastopnik,
- za estonsko vlado L. Uibo in M. Linntam, zastopnika,

- za latvijsko vlado K. Drēviņa in Z. Rasnača, zastopnici,

- za poljsko vlado M. Szpunar in M. Jarosz, zastopnika,

- za portugalsko vlado L. Fernandes in P. M. Pinto, zastopnika,

- za slovaško vlado B. Ricziová, zastopnica,

- za Evropsko komisijo D. Maidani, A. Steiblyté in J. Enegren, zastopniki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 16. decembra 2010

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 18 PDEU in 21 PDEU ter člena 2(2)(b) Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL L 180, str. 22).

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Malgožato Runevič-Vardyn, litovsko državljanko, in njenim soprogom Łukaszom Pawełom Wardynom, poljskim državljanom, na eni strani ter Vilniaus miesto savivaldybės administracija (uprava lokalne skupnosti mesta Vilna), Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (ministrstvo za pravosodje Republike Litve), Valstybinė lietuvių kalbos komisija (državna komisija za litovski jezik) in Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius (referat za osebna stanja pravnega oddelka uprave lokalne skupnosti mesta Vilna, v nadaljevanju: referat za osebna stanja mesta Vilna) na drugi strani o tem, da je zadnjenavedeni organ zavrnil spremembo imen in priimkov tožečih strank iz postopka v glavni stvari, kot so navedeni v listinah o osebnem stanju, ki jima jih je izdal ta organ.

Pravni okvir

Ureditev Unije

- 3 V uvodnih izjavah 12 in 16 Direktive 2000/43 je navedeno:

„(12) Da bi zagotovili razvoj demokratičnih in strpnih družb, ki omogočajo sodelovanje vseh oseb ne glede na njihovo raso ali narodnost, bi morali posebni ukrepi na področju diskriminacije, ki temelji na rasi ali narodnosti, segati dlje od dostopa do zaposlitvenih in samozaposlitvenih dejavnosti in zajemati področja, kakršna so izobraževanje, socialna zaščita, vključno s socialnim in

zdravstvenim varstvom, socialne ugodnosti in dostop do dobrin in storitev ter preskrba z njimi.

[...]

(16) Pomembno je zaščititi vse fizične osebe pred diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti. [...]"

4 V skladu s členom 1 Direktive 2000/43 je „[n]amen te direktive [...] določiti okvir za boj proti diskriminaciji na podlagi rase ali narodnosti, da bi v državah članicah uveljavili načelo enakega obravnavanja“.

5 Člen 2(1) in (2)(b) te direktive določa:

„1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne sme biti nobene neposredne ali posredne diskriminacije na podlagi rase ali narodnosti.

2. V odstavku 1:

[...]

(b) se za posredno diskriminacijo šteje, če bi na videz nevtralna določba, merilo ali praksa postavila osebe neke rase ali narodnosti v posebno neugoden položaj v primerjavi z drugimi osebami, razen če to določbo, merilo ali prakso objektivno upravičuje zakonit cilj in če so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in potrebna.“

6 Člen 3(1) Direktive 2000/43 področje uporabe te direktive opredeljuje tako:

„Ta direktiva se uporablja v okviru pristojnosti, dodeljenih Skupnosti, za vse osebe v javnem in zasebnem sektorju, vključno z javnimi organi, v zvezi:

- (a) s pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica, vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem;
- (b) z dostopom do vseh oblik in do vseh ravni poklicnega svetovanja, poklicnega usposabljanja, nadaljnjega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso;
- (c) z zaposlitvenimi in delovnimi pogoji, vključno z odpuščanjem in plačami;
- (d) s članstvom in vključevanjem v organizacijo delavcev ali delodajalcev ali vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije;
- (e) s socialno zaščito, vključno s socialno varnostjo in zdravstvenim varstvom;

(f) s socialnimi ugodnostmi;

(g) z izobraževanjem;

(h) z dostopom do dobrin in storitev [s ponujanjem dobrin in storitev], ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrb[o] z njimi.“

Nacionalna ureditev

Ustava

- 7 Člen 14 litovske ustave določa, da je uradni jezik litovščina.

Civilni zakonik

- 8 Člen 2.20(1) litovskega civilnega zakonika (v nadaljevanju: civilni zakonik) določa, da „ima vsakdo pravico do imena. Ta pravica zajema pravico do priimka, do enega ali več imen in do psevdonima.“

9 Člen 3.31 civilnega zakonika določa:

„Vsak od zakoncev ima pravico ohraniti priimek, ki ga je imel pred sklenitvijo zakonske zveze, izbrati priimek svojega zakonca kot skupni priimek ali izbrati dvojni priimek tako, da priimku svojega zakonca doda svoj priimek.“

10 Člen 3.281 civilnega zakonika določa, da se listine o osebnem stanju registrirajo, posodobijo, spremenijo, dopolnijo ali popravijo v skladu s pravili, ki urejajo osebno stanje in jih je potrdilo ministrstvo za pravosodje.

11 Člen 3.282 civilnega zakonika določa, da „morajo biti navedbe v listinah o osebnem stanju zapisane v litovskem jeziku. Ime, priimek in imena krajev se zapišejo po pravih litovskega jezika.“

Pravila, ki urejajo osebna stanja

12 Točka 11 dekreta št. IR-294 ministrstva za pravosodje z dne 22. julija 2008 o potrditvi pravil, ki urejajo osebna stanja (Žin., 2008, št. 88-3541), določa, da so listine o osebnem stanju sestavljene v litovskem jeziku.

Pravila o osebnih izkaznicah in potnih listih

- 13 Zakon št. IX-577 z dne 6. novembra 2001 o osebnih izkaznicah (Žin., 2001, št. 97-3417), kakor je bil spremenjen (Žin., 2008, št. 76-3007), in zakon št. IX-590 z dne 8. novembra 2001 o potnih listih (Žin., 2001, št. 99-3524), kakor je bil spremenjen (Žin., 2008, št. 87-3466), določata, da so podatki na osebni izkaznici in v potnem listu zapisani z litovskimi črkami.

- 14 Dekret št. I-1031 litovskega vrhovnega sveta z dne 31. januarja 1991 o vpisu imen in priimkov v potne liste državljanov Republike Litve (Žin., 1991, št. 5-132) v točkah od 1 do 3 določa:

„1. Imena in priimki se v potni list državljana Republike Litve vpisujejo z litovskimi črkami v skladu z navedbami v litovščini, ki jih vsebuje potni list ali drug identifikacijski dokument prosilca, na podlagi katerega se mu izda potni list.

2. Imena in priimki oseb, ki niso litovske narodnosti, se v potni list državljana Republike Litve vpisujejo z litovskimi črkami. Na podlagi pisne zahteve prosilca in v skladu z ustaljenimi pravili se opravi prečrkovanje njegovega imena in priimka tako:

- (a) fonetično prečrkovanje brez uporabe slovnčnih pravil (to je brez litovskih končnic) ali

(b) fonetično prečrkovanje z uporabo slovničnih pravil (to je z litovskimi končnicami).

3. Ime in priimek osebe, ki je imela državljanstvo druge države, se lahko vpiše v skladu z navedbami, ki jih vsebuje potni list državljana, ki ga je izdala ta druga država, ali druga listina, ki nadomešča potni list.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- ¹⁵ M. Runevič-Vardyn, prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, rojena 20. marca 1977 v Vilni, je litovska državljanica. Iz podatkov, ki so bili predloženi Sodišču, je razvidno, da je pripadnica poljske manjšine v Republiki Litve, nima pa poljskega državljanstva.
- ¹⁶ Navaja, da so ji starši dali poljsko ime „Małgorzata“ in očetov priimek „Runiewicz“.
- ¹⁷ Iz predložitvene odločbe je razvidno, da sta bila ime in priimek prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari v rojstni list, ki je bil izdan 14. junija 1977, vpisana v litovski obliki, in sicer „Małgożata Runevič“. Enako ime in priimek sta navedena tudi na novem rojstnem listu, ki ji ga je 9. septembra 2003 izdal referat za osebna stanja mesta Vilna, in na litovskem potnem listu, ki so ji ga pristojni organi izdali 7. avgusta 2002.

- 18 Iz stališč tožečih strank iz postopka v glavni stvari izhaja, da je bil rojstni list z dne 14. junija 1977 sestavljen v cirilici, rojstni list z dne 9. septembra 2003 pa v latinici – v njem sta bila ime in priimek tožeče stranke iz postopka v glavni stvari zapisana v obliki „Malgożata Runevič“.
- 19 Prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari navaja tudi, da ji je referat za osebna stanja mesta Varšava 31. julija 2006 izdal poljski rojstni list. Na tem poljskem rojstnem listu naj bi bila njeno ime in njen priimek navedena po poljskih pravilih zapisovanja, in sicer „Małgorzata Runiewicz“. Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari dodajata, da so poljski pristojni organi izdali tudi poročni list, v katerem so njuna imena in njuni priimki zapisani v skladu s poljskimi pravili zapisovanja.
- 20 Prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari se je po tem, ko je nekaj časa prebivala in delala na Poljskem, 7. julija 2007 poročila z drugo tožečo stranko iz postopka v glavni stvari. Na poročnem listu, ki ga je izdal referat za osebna stanja mesta Vilna, je „Łukasz Paweł Wardyn“ zapisano „Lukasz Pawel Wardyn“ z uporabo latinice, vendar brez diakritičnih sprememb črk te pisave, ime njegove žene pa je zapisano kot „Malgożata Runevič-Vardyn“, kar pomeni, da so bile uporabljene le litovske črke, med katerimi ni črke „W“, in to tudi glede priimka njenega moža, ki je dodan njenemu.
- 21 Iz spisa, ki je bil predložen Sodišču, je razvidno, da tožeči stranki iz postopka v glavni stvari skupaj s svojim sinom trenutno prebivata v Belgiji.
- 22 Prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je 16. avgusta 2007 pri referatu za osebna stanja mesta Vilna vložila zahtevo, naj se na njenem rojstnem listu ime in priimek „Malgożata Runevič“, kot sta zapisana v rojstnem listu, spremenita v „Małgorzata

Runiewicz“ ter naj se na njenem poročnem listu njeno ime in njen priimek „Malgožata Runevič-Vardyn“ spremenita v „Małgorzata Runiewicz-Wardyn“.

- 23 Referat za osebna stanja mesta Vilna je prvo tožečo stranko iz postopka v glavni stvari z dopisom z dne 19. septembra 2007 obvestil, da na podlagi nacionalnih predpisov, ki se uporabijo, navedb v zadevnih listinah o osebnem stanju ni mogoče spreminjati.
- 24 Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari sta pri predložitvenem sodišču vložili tožbo.
- 25 Predložitveno sodišče v svoji odločbi navaja različne trditve, ki sta jih tožeči stranki iz postopka v glavni stvari navedli v podporo svoji tožbi. Predložitveno sodišče glede druge tožeče stranke iz postopka v glavni stvari navaja, da po njenem mnenju to, da so litovski organi zavrnilo zapis njenih imen v poročnem listu v obliki, ki bi bila v skladu s poljskimi pravili zapisovanja, pomeni diskriminacijo državljana Unije, ki se je poročil v državi, ki ni njegova država izvora. Če bi se poročila na Poljskem, naj bi se za vpis njenih imen v poročni list uporabil isti način zapisovanja, kot je bil uporabljen v njenem rojstnem listu. Glede na to, da uradno litovska abeceda ne vsebuje črke „W“, se druga tožeča stranka iz postopka v glavni stvari sprašuje, zakaj so litovski organi ohranili izvorni zapis njenega priimka, medtem ko so zapis njenih imen spremenili.
- 26 Predložitveno sodišče navaja tudi, da so referat za osebna stanja mesta Vilna in drugi zainteresirani organi zavrnilo zahtevo tožečih strank iz postopka v glavni stvari, na podlagi katere bi morali spremeniti navedbe iz listin o osebnem stanju.

- 27 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je ustavno sodišče 21. oktobra 1999 izdalo odločbo o skladnosti odločbe vrhovnega sveta z dne 31. januarja 1991 o zapisu imen in priimkov v potnih listih državljanov Republike Litve z ustavo. To sodišče je presodilo, da morata biti ime in priimek osebe v potnem listu zapisana po pravilih zapisovanja uradnega nacionalnega jezika, da ne bi bil zanikan ustavni status tega jezika.
- 28 Ker je Vilniaus miesto 1 apylinkės teismas menilo, da ni mogoče dati jasnega odgovora na vprašanja, ki se zastavljajo v postopku, ki ga vodi, glede – med drugim – členov 18 PDEU in 21 PDEU ter člena 2(2)(b) Direktive 2000/43, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je glede na določbe Direktive 2000/43 [...] treba člen 2(2)(b) navedene direktive razlagati tako, da je prepovedano, da države članice posredno diskriminirajo osebe zaradi njihove narodnostne pripadnosti, če nacionalni predpis določa, da so njihova imena in njihovi priimki v listinah o osebnem stanju lahko zapisani le s črkami nacionalnega jezika?
2. Ali je glede na določbe Direktive 2000/43 [...] treba člen 2(2)(b) navedene direktive razlagati tako, da je prepovedano, da države članice posredno diskriminirajo osebe zaradi njihove narodnostne pripadnosti, če nacionalni predpis določa, da se imena oseb, ki pripadajo drugim narodnostnim skupinam ali so državljani druge države, v listinah o osebnem stanju zapišejo z latiničnimi črkami brez diakritičnih znakov, ligatur ali drugih sprememb črk latinice, ki se uporabljajo v drugih jezikih?

3. Ali je treba določbe člena [21(1) PDEU], ki določa, da ima vsak državljan Unije pravico prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, in člena [18, prvi odstavek, PDEU], v katerem je določena prepoved diskriminacije glede na državljanstvo, razlagati tako, da te določbe onemogočajo državam članicam, da bi v svojih zakonodajah določile, da so imena in priimki v listinah o osebnem stanju lahko zapisani le s črkami nacionalnega jezika?

4. Ali je treba določbe člena [21(1) PDEU], ki določa, da ima vsak državljan Unije pravico prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, in člena [18, prvi odstavek, PDEU], v katerem je določena prepoved diskriminacije glede na državljanstvo, razlagati tako, da te določbe onemogočajo državam članicam, da bi v svojih zakonodajah določile, da se imena in priimki oseb, ki pripadajo drugim narodnostnim skupinam ali so državljani druge države, v listinah o osebnem stanju zapišejo z latiničnimi črkami brez diakritičnih znakov, ligatur, ali drugih sprememb črk latinice, ki se uporabljajo v drugih jezikih?“

Dopustnost drugega in četrtega predhodnega vprašanja

- ²⁹ Najprej je treba ugotoviti, da litovska vlada Sodišču predlaga, naj drugo in četrto predhodno vprašanje zavrže kot nedopustni. Po mnenju te vlade predložitveno sodišče obravnava tožbo prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, ki se nanaša na njen rojstni list in njen poročni list, ne pa tožbe druge tožeče stranke glede njenega poročnega lista. V teh okoliščinah naj vprašanja glede zapisa imen druge tožeče stranke iz postopka v glavni stvari ne bi bili v zvezi s konkretnim problemom, ki bi ga moralo

razrešiti predložitveno sodišče. Sodišče naj bi zato moralo zavrniti obravnavanje teh vprašanj, ker zaprošena razlaga prava Unije ni v nobeni zvezi z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari.

- 30 Glede tega je treba opozoriti, da lahko v okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, ki ga določa člen 267 PDEU, le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po izdaji predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi ustrezno vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče načeloma dolžno odločati, če se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije (glej zlasti sodbi z dne 15. decembra 1995 v zadevi *Bosman*, C-415/93, Recueil, str. I-4921, točka 59, in z dne 12. oktobra 2010 v zadevi *Rosenblatt*, C-45/09, ZOdl., str. I-9391, točka 32).
- 31 Poleg tega iz sodne prakse izhaja, da člen 267 PDEU določa nepravdni postopek, ki ima značilnost vmesnega spora znotraj spora, ki teče pred nacionalnim sodiščem, saj imajo stranke možnost, da se izrečejo le v pravnem okviru, ki ga je določilo navedeno sodišče. V tem kontekstu je Sodišče opozorilo, da se člen 23(1) Statuta Sodišča z izrazom „zadevne stranke“ nanaša na tiste stranke, ki so stranke v postopku pred nacionalnim sodiščem (glej zlasti sodbo z dne 1. marca 1973 v zadevi *Bollmann* proti *Hauptzollamt Hamburg-Waltershof*, 62/72, Recueil, str. 269, točka 4, in sklep z dne 12. septembra 2007 v zadevi *Satakunnan Markkinapörssi* in *Satamedia*, C-73/07, ZOdl., str. I-7075, točka 11).
- 32 Iz informacij, ki jih je podalo predložitveno sodišče, je razvidno, da sta tožbo pri predložitvenem sodišču vložili obe tožeči stranki iz postopka v glavni stvari, in ne le prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, in da sta ti tožeči stranki predložitvenemu sodišču predlagali, naj Sodišču predloži vprašanja. Ta vprašanja so se nanašala na zavrnitev spremembe imena in priimka prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari in na spremembo zapisa imen druge tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, kakor so navedeni v listinah o osebnem stanju, ki so jima jih izdali pristojni litovski organi. Vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je predložitveno sodišče postavilo na podlagi izključne pristojnosti, ki mu je podeljena na podlagi člena 267 PDEU, in ugotovitve,

ki so predstavljene v njegovi predložitveni odločbi, se nanašajo na položaj obeh toževalskih strank iz postopka v glavni stvari.

- 33 Res je, da je Sodišče glede na nalogo, ki mu je naložena v členu 267 PDEU, presodilo, da ne more obravnavati vprašanja, ki ga je postavilo nacionalno sodišče, če je očitno, da razlaga ali presoja veljavnosti pravila prava Unije, za katero je zaprosilo nacionalno sodišče, ni v nobeni zvezi z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari (glej zlasti sodbo z dne 26. oktobra 1995 v zadevi Furlanis, C-143/94, Recueil, str. I-3633, točka 12).
- 34 Vendar ob upoštevanju informacij, ki jih vsebuje predložitvena odločba – zlasti tistih, ki so navedene v točki 26 te sodbe – in opredelitve predmeta in obsega spora, ki jo je podalo predložitveno sodišče, ki ta spor obravnava, ni očitno, da razlaga pravil prava Unije, za katero je zaprosilo to sodišče, ni v nobeni zvezi z dejanskim stanjem in predmetom tega spora.
- 35 Zato je treba šteti, da sta drugo in četrto vprašanje dopustni.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo in drugo vprašanje

- 36 Predložitveno sodišče s prvim in drugim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali člen 2(2)(b) Direktive 2000/43 nasprotuje temu, da pristojni

organi države članice na podlagi nacionalnega predpisa, ki določa, da se imena in priimki osebe v listinah o osebnem stanju te države lahko zapišejo le v taki obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika, zavrne spremembo zapisa imena in priimka osebe, tako da morata biti ta zapisana zgolj z uporabo črk nacionalnega jezika, brez diakritičnih znakov, ligatur ali drugih sprememb črk latinice, ki se uporabljajo v drugih jezikih.

37 Litovska, češka, estonska, poljska in slovaška vlada ter Evropska komisija trdijo, da nacionalna pravila o sestavi listin o osebnem stanju ne spadajo na področje uporabe Direktive 2000/43, kot je opredeljeno v členu 3(1) te direktive. Prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari naj ne bi prikazala, da ji je nastala konkretna neprijetnost zaradi rasne pripadnosti ali narodnosti na področju, ki spada na področje uporabe *ratione materiae* Direktive 2000/43.

38 Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari pa navajata, da je področje uporabe Direktive 2000/43 zelo široko in zajema večji del področij družbenega življenja. Tako naj bi bilo treba, če se želijo uveljavljati nekatere pravice, ki so določene s to direktivo, uporabljati dobrine in storitve in zagotoviti javnosti dobrine in storitve iz člena 3(1) te direktive, predložiti dokument o istovetnosti in različne vrste dokumentov, potrdil ali diplom.

39 Najprej je treba spomniti, da je v skladu s členom 1 Direktive 2000/43 namen te direktive določiti okvir za boj proti diskriminaciji na podlagi rase ali narodnosti, da bi v državah članicah uveljavili načelo enakega obravnavanja.

- 40 V skladu z uvodno izjavo 16 te direktive je pomembno, da so vse fizične osebe zaščitene pred diskriminacijo na podlagi rase ali narodnosti.
- 41 Glede *ratione materiae* področja uporabe Direktive 2000/43 je iz uvodne izjave 12 te direktive razvidno, da bi morali – da bi zagotovili razvoj demokratičnih in strpnih družb, ki omogočajo sodelovanje vseh oseb ne glede na njihovo raso ali narodnost – posebni ukrepi na področju diskriminacije, ki temelji na rasi ali narodnosti, segati dlje od dostopa do zaposlitvenih in samozaposlitvenih dejavnosti in zajemati področja, kot so ta, ki so naštetja v členu 3(1) te direktive.
- 42 Na podlagi zadnjenavedene določbe se ta direktiva uporablja v okviru pristojnosti, dodeljenih Skupnosti – ki je med tem postala Evropska unija – za vse osebe v javnem in zasebnem sektorju, vključno z javnimi organi, v zvezi s področji, ki so izčrpno naštetja v tej določbi in navedena v točki 6 te sodbe.
- 43 V teh okoliščinah je treba navesti, da glede na namen Direktive 2000/43, glede na naravo pravic, ki se z njo varujejo, in glede na to, da je ta direktiva zgolj izraz načela enakosti na zadevnem področju, ki je eno od splošnih načel prava Unije, priznано s členom 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, področja uporabe te direktive ni mogoče opredeliti ozko.
- 44 Kljub temu pa to ne pomeni, da je treba šteti, da nacionalni predpis, ki ureja zapis imen in priimkov v listinah o osebnem stanju, spada na področje uporabe Direktive 2000/43.

- 45 Čeprav sta v členu 3(1)(h) Direktive 2000/43 na splošno navedena dostop do dobrin in storitev ter ponujanje dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, ni mogoče šteti – kot je navedel generalni pravobranilec v točki 58 sklepnih predlogov – da je tak nacionalni predpis zajet s pojmom „storitev“ v smislu te določbe.
- 46 Poleg tega je treba spomniti, da je v pripravljalnem gradivu za Direktivo 2000/43, ki jo je sprejel Svet Evropske unije soglasno v skladu s členom 13 ES, navedeno, da Svet ni želel upoštevati predloga Evropskega parlamenta za spremembo, v skladu s katerim bi bilo „izvajanje teh nalog s strani katere koli organizacije ali javnega organa, vključno z ohranjanjem reda, nadzorom nad priseljevanjem in pravnim in kazenskim sistemom“ vključeno na seznam dejavnosti, ki so našteje v členu 3(1) te direktive in ki s tem spadajo na področje uporabe te direktive.
- 47 Zato področje uporabe Direktive 2000/43, kakor je opredeljeno v členu 3(1) te direktive, čeprav se – kot je razvidno iz točke 43 te sodbe – ne sme razlagati ozko, ne zajema nacionalnega predpisa, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki ureja zapis imen in priimkov v listinah o osebnem stanju.
- 48 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da se nacionalni predpis, ki določa, da se imena in priimki osebe v listinah o osebnem stanju te države lahko zapišejo le v taki obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika, nanaša na položaj, ki ne spada na področje uporabe Direktive 2000/43.

Tretje in četrto vprašanje

49 Predložitveno sodišče s tema vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali člena 18 PDEU in 21 PDEU nasprotujeta temu, da pristojni organi države članice na podlagi nacionalnega predpisa, ki določa, da se imena in priimki osebe v listinah o osebnem stanju te države lahko zapišejo le v taki obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika, zavrne spremembo zapisa imena in priimka osebe, tako da morata biti ta zapisana z uporabo zgolj črk nacionalnega jezika, brez diakritičnih znakov, ligatur ali drugih sprememb črk latinice, ki se uporabljajo v drugih jezikih.

50 Ti vprašanji se nanašata na tri različne dele zadeve iz postopka v glavni stvari:

- zahtevo prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, da se njen deklinirani priimek in njeno ime v njenem rojstnem listu in v njenem poročnem listu zapišeta v obliki, ki je v skladu s poljskimi pravili zapisovanja, to je z uporabo diakritičnih znakov, ki se uporabljajo v poljskem jeziku;
- zahtevi tožečih strank iz postopka v glavni stvari, da se priimek druge tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, ki je dodan deklinirani priimku prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari in ki je naveden v poročnem listu, zapiše v obliki, ki je v skladu s poljskimi pravili zapisovanja, in
- zahtevo prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, da se njegovi imeni v poročnem listu zapišeta v obliki, ki je v skladu s poljskimi pravili zapisovanja.

Uvodne ugotovitve glede določb prava Unije, ki se uporabijo

- 51 Najprej je treba preučiti, ali v nasprotju s tem, kar trdita zlasti litovska in češka vlada, položaj prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari glede listin o osebnem stanju, ki so jih izdali pristojni litovski organi in ki so predmet spora o glavni stvari, spada na področje uporabe prava Unije in, natančneje, določb Pogodbe, ki se nanašajo na državljanstvo Unije.
- 52 V zvezi z rojstnim listom litovska vlada med drugim navaja, da gre za listino o osebnem stanju, ki je bila prvič izdana 14. junija 1977, to je dolgo pred pristopom Republike Litve k Uniji. Poleg tega naj bi šlo za listino, ki so jo litovskemu državljanu izdali pristojni organi te države članice. Položaj prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari glede njenega rojstnega lista naj bi torej bil povsem notranji položaj. Njena zahteva za spremembo rojstnega lista naj zato ne bi spadala ne *ratione temporis* ne *ratione materiae* na področje uporabe prava Unije in niti ne na področje uporabe določb, ki se nanašajo na državljanstvo Unije.
- 53 V zvezi z uporabo *ratione temporis* zadnjenavedenih določb za obravnavani primer je treba navesti, da v postopku v glavni stvari ne gre za priznanje pravic, ki izhajajo iz prava Unije in ki naj bi bile pridobljene, preden je Republika Litva pristopila k Uniji in preden so glede te države članice začele veljati določbe o državljanstvu Unije. Ta zadeva se nanaša na domnevno zdajšnja diskriminacijo ali zdajšnje omejevanje državljanstva Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2002 v zadevi D’Hoop, C-224/98, Recueil, str. I-6191, točka 24).
- 54 Prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari namreč ne predlaga, naj se njen rojstni list spremeni z retroaktivnim učinkom, temveč naj ji litovski pristojni organi izdajo rojstni list, v katerem bosta njen deklinški priimek in njeno ime zapisana v obliki, ki je v skladu s poljskimi pravili zapisovanja, da bi ji bilo kot državljanke Unije olajšano

prosto gibanje – prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari se je po tem, ko se je poročila s poljskim državljanom, za stalno naselila v Belgiji, kjer je rodila sina, ki ima dvojno, litovsko in poljsko državljanstvo.

- 55 Sodišče je že presodilo, da se določbe o državljanstvu Unije uporabljajo od tedaj, ko začnejo veljati. Zato se šteje, da se morajo uporabiti za sedanje učinke položajev, ki so nastali pred tem (zgoraj navedena sodba D’Hoop, točka 25).
- 56 Iz navedenega sledi, da je diskriminacijo ali omejitev, katere obstoj zatrjuje prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari v zvezi zavrnitvijo spremembe zapisa njenega deklinškega priimka in njenega imena v rojstnem listu, načeloma mogoče presojsati glede na določbe členov 18 PDEU in 21 PDEU.
- 57 Vprašanje glede *ratione temporis* uporabe določb, ki se nanašajo na državljanstvo Unije, se v zvezi z zahtevo spremembe poročnega lista tožečih strank iz postopka v glavni stvari, ki je bil izdan 7. julija 2007, načeloma ne zastavlja.
- 58 V zvezi z vprašanjem, ali se zahteva za spremembo rojstnega lista in poročnega lista prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari nanaša na povsem notranji položaj, ki ne spada na področje uporabe prava Unije, ker gre za listini o osebnem stanju, ki so ju ji izdali pristojni organi njene izvirne države članice, je treba navesti, da – kot je razvidno iz točke 54 te sodbe – prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, ki je uresničevala pravico do prostega gibanja in prebivanja, ki jo ima neposredno na podlagi člena 21 PDEU, želi, da se njen rojstni list in poročni list spremenita, da bi ji bilo s tem olajšano uresničevanje te pravice. Svojo zahtevo utemeljuje med drugim s členom 21

PDEU in navaja neprijetnosti, ki so ji povzročene s tem, da mora ob uresničevanju pravic iz navedenih določb uporabljati listini o osebnem stanju, v katerih njeno ime in priimek nista zapisana v poljski obliki in zato ne odražata vrste vezi, ki jo ima z drugo tožečo stranko iz postopka v glavni stvari in s svojim sinom.

- 59 V zvezi s tem je treba spomniti, da imajo na podlagi člena 20 PDEU vse osebe z državljanstvom ene od držav članic status državljana Unije (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo D’Hoop, točka 27, in sodbo z dne 8. marca 2011 v zadevi Ruiz Zambrano, C-34/09, ZOdl., str. I-1177, točka 40). Prva tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, ki ima državljanstvo ene od držav članic Unije, ima ta status.
- 60 Sodišče je ob priznanju pomembnosti, ki jo statusu državljana Unije pripisuje primarno pravo, večkrat poudarilo, da je ta status zasnovan kot temeljni status državljanov držav članic (glej sodbi z dne 17. septembra 2002 v zadevi Baumbast in R, C-413/99, Recueil, str. I-7091, točka 82, in z dne 2. marca 2010 v zadevi Rottmann, C-135/08, ZOdl., str. I-1449, točki 43 in 56, ter zgoraj navedeno sodbo Ruiz Zambrano, točka 41).
- 61 Ta status državljanom držav članic, ki so v enakem položaju, omogoča, da so na področju uporabe *ratione materiae* Pogodbe obravnavani enakopravno, ne glede na državljanstvo in brez poseganja v izjeme, ki so izrecno predvidene v zvezi s tem (glej zlasti sodbo z dne 20. septembra 2001 v zadevi Grzelczyk, C-184/99, Recueil, str. I-6193, točka 31).
- 62 Med položaji, ki spadajo na področje uporabe *ratione materiae* prava Unije, so tisti, ki se nanašajo na uresničevanje temeljnih pravic, zagotovljenih s Pogodbo, in zlasti tisti, ki se nanašajo na pravico prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, kot jo podeljuje člen 21 PDEU (glej zgoraj navedeni sodbi Grzelczyk, točka 33, in D’Hoop, točka 29).

- 63 Čeprav so glede na sedanje stanje prava Unije pravila, ki urejajo zapis imena in priimka osebe v listinah o osebnem stanju, v pristojnosti držav članic, morajo države članice pri izvrševanju te pristojnosti kljub temu spoštovati pravo Unije in, natančneje, določbe Pogodbe, ki se nanašajo na pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki je priznana vsem državljanom Unije (glej v tem smislu sodbe z dne 2. oktobra 2003 v zadevi Garcia Avello, C-148/02, Recueil, str. I-11613, točki 25 in 26; z dne 14. oktobra 2008 v zadevi Grunkin in Paul, C-353/06, ZOdl., str. I-7639, točka 16, in z dne 22. decembra 2010 v zadevi Sayn-Wittgenstein, C-208/09, ZOdl., str. I-13693, točki 38 in 39).
- 64 V zadevi iz postopka v glavni stvari ni sporno, da sta obe tožeči stranki iz postopka v glavni stvari kot državljana Unije uresničevali pravico do prostega gibanja in prebivanja v državah članicah, ki niso njuna izvorna država članica.
- 65 Glede na to, da člen 21 PDEU poleg pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic določa tudi prepoved diskriminacije na podlagi državljanstva – kakor je razvidno iz točk 61 in 62 te sodbe in kakor je navedla Komisija v stališčih – je treba to, da so organi države članice v okoliščinah, kot so te iz postopka v glavni stvari zavrnilo spremembo listin o osebnem stanju, preučiti glede na to določbo.

Obstoj omejitve prostega gibanja

- 66 Za uvod je treba navesti, da sta ime in priimek osebe sestavna dela njene identitete in njenega zasebnega življenja, katerega varstvo zagotavljata člen 7 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in člen 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih

pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950. Čeprav člen 8 te konvencije tega ne določa izrecno, posameznikovo ime in priimek zadevata njegovo zasebno in družinsko življenje, saj sta sredstvo za osebno identifikacijo in povezavo z družino (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Sayn-Wittgenstein, točka 52 in navedena sodna praksa).

- 67 Ker se mora državljanu Unije v vseh državah članicah priznati enako pravno obravnavanje kot drugim državljanom teh držav članic, ki so v enakem položaju, bi bilo v neskladju s pravico do prostega gibanja, če bi bil v državi članici, katere državljan je, manj ugodno obravnavan, kot bi bil, če ne bi izkoristil ugodnosti, ki jih ponuja Pogodba v zvezi z gibanjem (zgoraj navedena sodba D’Hoop, točka 30).
- 68 Sodišče je že navedlo, da nacionalni predpis, ki je za nekatere državljane manj ugoden zgolj zato, ker so uresničevali pravico do prostega gibanja in prebivanja v drugi državi članici, pomeni omejitev pravic, ki sta s členom 21(1) PDEU priznani vsakemu državljanu Unije (glej zlasti zgoraj navedeni sodbi Grunkin in Paul, točka 21, in SaynWittgenstein, točka 53).
- 69 Prvič, v zvezi z zahtevo prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, naj se v njenem rojstnem listu in njenem poročnem listu, ki ju je izdal referat za osebna stanja mesta Vilna, spremenita njeno ime in deklinacijski priimek, je treba navesti, da če se državljan Unije preseli v drugo državo članico in se nato tam poroči z državljanom te druge države članice, potem to, da priimka tega državljana, ki ga je imel pred poroko, in njegovega imena ni mogoče spremeniti in ga je mogoče v listine o osebni stanju izvirne države članice zapisati le s črkami jezika zadnjenavedene države članice, ne pomeni, da gre za manj ugodno obravnavanje od obravnavanja, ki ga je bil deležen, preden je uresničeval pravice, ki jih na področju gibanja oseb zagotavlja Pogodba.

- 70 Zato neobstoj take pravice državljana Unije ne odvrča od tega, da bi uresničeval pravico do gibanja, ki je podeljena s členom 21 PDEU, in v tem smislu ne pomeni omejitve. V vseh listinah, ki so jih pristojni litovski organi izdali prvi tožeči stranki iz postopka v glavni stvari in na katere se nanaša tožba iz postopka v glavni stvari, sta ime in deklinirani priimek, ki sta bila vpisana ob rojstvu, zapisana enotno, tako da omejitev uresničevanja navedenih pravic ni podana.
- 71 Iz navedenega sledi, da člen 21 PDEU ne nasprotuje temu, da pristojni organi države članice na podlagi nacionalnega predpisa, ki določa, da se imena in priimki osebe v listinah o osebnem stanju te države lahko zapišejo le v taki obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika, zavrne spremembo zapisa priimka državljana te države, ki ga je imel pred poroko, in njegovega imena, če sta bila ob rojstvu vpisana v skladu s tem predpisom.
- 72 Drugič, v zvezi z zahtevama tožečih strank iz postopka v glavni stvari, naj se v poročnem listu spremeni priimek moža, ki je bil dodan deklinirani priimku prve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, je treba spomniti, da je bil ta dodan na podlagi izrecne zahteve tožečih strank iz postopka v glavni stvari v skladu z veljavnimi litovskimi predpisi.
- 73 Ob opravljanju številnih dejanj v vsakdanjem življenju – tako na zasebnem kot tudi na javnem področju – je potrebno dokazovanje lastne identitete in poleg tega, ko gre za družine, dokazovanje vrste družinskih vezi med različnimi družinskimi člani. Par državljanov Unije, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki prebiva in dela v državi članici, ki ni ena od njenih izvornih držav članic, mora biti v skladu z določbami Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive

64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL L 158, str. 77, ter popravki v UL 2004, L 229, str. 35, UL 2005, L 197, str. 34, in UL 2007, L 204, str. 28) biti sposoben dokazati njun medsebojni odnos.

⁷⁴ Res je, da so različni načini zapisa imena in deklinškega priimka prve tožeče stranke v listinah o osebnem stanju, ki so jih izdali litovski in poljski organi, posledica njene zavestne izbire in sami po sebi ne pomenijo omejitve njene pravice do prostega gibanja in prebivanja. Vendar ni mogoče izključiti, da to, da je v poročnem listu priimek njenega moža dodan njenemu deklinškemu priimku v obliki, ki ne ustreza priimku njenega moža, kot je vpisan v izvorni državi njenega moža niti kot je za drugo tožečo stranko iz postopka v glavni stvari zapisan v tem poročnem listu, lahko zadevnima osebama povzroči neprijetnosti.

⁷⁵ Te neprijetnosti namreč lahko nastanejo zaradi različnega zapisa istega priimka, ki ga imata zakonca (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Garcia Avello, točka 36, in Sayn-Wittgenstein, točki 55 in 66).

⁷⁶ Vendar mora v skladu s sodno prakso Sodišča zavrnitev spremembe priimka, ki je skupen tožečima strankama iz postopka v glavni stvari, na podlagi zadevnega nacionalnega predpisa, da bi pomenila omejitev pravic, ki sta priznani s členom 21 PDEU, povzročiti zadevnim osebama „resne neprijetnosti“ na upravni, poslovni in zasebni ravni (glej v tem smislu zgoraj navedene sodbe Garcia Avello, točka 36; Grunkin in Paul, točke od 23 do 28, in Sayn-Wittgenstein, točke 67, 69 in 70).

77 Zato mora predložitveno sodišče ugotoviti, ali obstaja konkretna nevarnost, da bi bila družini, kot je družina tožečih strank iz postopka v glavni stvari, zaradi zavrnitve pristojnih organov, da v zapisu priimka enega od članov te družine spremeni črko „V“ v črko „W“, naložena dolžnost, da odpravi dvome glede identitete zadevnih oseb in pristnosti predloženih dokumentov. Če je v okoliščinah iz postopka v glavni stvari mogoče, da bi zaradi navedene zavrnitve nastal dvom glede resničnosti informacij, ki jih vsebujejo ti dokumenti, in da bi nastal dvom glede identitete te družine in vezi med njenimi člani, bi to lahko imelo hude posledice med drugim za uresničevanje pravice do prostega gibanja in prebivanja, ki je podeljena neposredno na podlagi člena 21 PDEU (glej v tem smislu tudi zgoraj navedeni sodbi Garcia Avello, točka 36, in Sayn-Wittgenstein, točke 55 in od 66 do 70).

78 Zato mora predložitveno sodišče odločiti, ali to, da pristojni organi države članice na podlagi nacionalnega predpisa zavrnejo spremembo poročnega lista zakoncev, državljanov Unije, v skladu s katero bi bil priimek, ki je skupen obema zakoncema, zapisan enako in v obliki, ki ustreza pravilom zapisovanja izvirne države članice moža, čigar priimek je predmet obravnave, lahko zadevnima osebama povzroči resne neprijetnosti na upravni, poslovni in zasebni ravni. Če je tako, gre za omejitev pravic, ki sta vsem državljanom Unije priznani na podlagi člena 21 PDEU.

79 Tretjič, v zvezi z zahtevo druge tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, da se njegovi imeni v poročnem listu, ki ga je izdal referat za osebna stanja mesta Vilna, zapišeta v obliki, ki je v skladu s poljskimi pravili zapisovanja, in sicer „Łukasz Paweł“, je treba spomniti, da sta bili ti imeni v poročnem listu zapisani v obliki „Lukasz Paweł“. Razlika med zgoraj navedenima zapisoma naj bi bila v tem, da so bili opuščeni diakritični znaki, ki se v litovskem jeziku ne uporabljajo.

- 80 V zvezi s tem druga tožeča stranka iz postopka v glavni stvari in poljska vlada navajata, da ima lahko vsaka sprememba, ki jo naredijo organi države članice pri izvornem zapisu priimka ali imena osebe v listinah o osebni stanju, ki so jih izdali organi izvorne države članice te osebe, škodljive posledice ne glede na to, ali je sprememba nastala zaradi novega zapisa zadevnega imena in/ali priimka ali pa je zgolj posledica tega, da so bili diakritični znaki zapisa zadevnega imena in/ali priimka opuščeni. To namreč lahko vpliva na izgovarjavo imena in/ali priimka, v določenih primerih pa lahko zaradi opustitve diakritičnega znaka nastane drug priimek.
- 81 Vendar se diakritični znaki, kot je navedel generalni pravobranilec v točki 96 sklepnih predlogov, v številnih dejanjih vsakdanjega življenja pogosto opuščajo iz tehničnih razlogov, na primer zaradi objektivnih omejitev nekaterih informacijskih sistemov. Poleg tega je za osebo, ki ne zna tujega jezika, pomen diakritičnih znakov pogosto neznanka in jih niti ne opazi. Torej je malo verjetno, da bi opustitev takih znakov sama po sebi zadevni osebi povzročila dejanske in resne neprijetnosti v smislu sodne prakse, ki je navedena v točki 76 te sodbe, na podlagi katerih bi nastali dvomi glede identitete osebe in glede pristnosti dokumentov, ki jih predloži ta oseba, ali glede resničnosti podatkov v teh dokumentih.
- 82 Iz navedenega je razvidno, da to, da pristojni organi države članice na podlagi nacionalnega predpisa, zavrnejo spremembo poročnega lista državljanu Unije, ki je državljan druge države članice, v skladu s katero bi bili imeni tega državljanu Unije v tem poročnem listu zapisani z diakritičnimi znaki, ki so bili uporabljeni v listinah o osebni stanju, ki jih je izdala njegova izvorna država članica, in v obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika zadnjenavedene države, v položaju, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ne pomeni omejitve pravic, ki sta priznani vsakemu državljanu Unije na podlagi člena 21 PDEU.

Upravičenost omejitve pravice državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja

- 83 Če predložitveno sodišče ugotovi, da zavrnitev spremembe priimka, ki je skupen tožečima strankama iz postopka v glavni stvari, pomeni omejitev pravic iz člena 21 PDEU, je treba spomniti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso omejitev prostega gibanja oseb lahko upravičena le, če temelji na objektivnih razlogih in če je sorazmerna s ciljem, ki mu nacionalno pravo legitimno sledi (glej zlasti zgoraj navedeni sodbi Grunkin in Paul, točka 29, in Sayn-Wittgenstein, točka 81).
- 84 Po mnenju več vlad, ki so Sodišču predložile stališča, so države članice upravičene, da zagotovijo varstvo uradnega nacionalnega jezika zaradi varstva narodne enotnosti in ohranjanja socialne povezanosti. Litovska vlada podrobneje poudarja, da je litovski jezik ustavna vrednota, ki ohranja narodno identiteto, prispeva k integraciji državljanov in zagotavlja izraz nacionalne suverenosti, nedeljivost države ter dobro delovanje služb države in lokalnih skupnosti.
- 85 V zvezi s tem je treba navesti, da določbe prava Unije ne nasprotujejo sprejetju politike, ki je usmerjena k zaščiti in spodbujanju jezika države članice, ki je hkrati nacionalni jezik in prvi uradni jezik (glej sodbo z dne 28. novembra 1989 v zadevi Groener, C-379/87, Recueil, str. 3967, točka 19).
- 86 V skladu s členom 3(3), četrti pododstavek, PEU in členom 22 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah Unija spoštuje svojo kulturno in jezikovno raznolikost. V skladu s členom 4(2) PEU spoštuje tudi nacionalno identiteto svojih držav članic, katere del je varstvo uradnega nacionalnega jezika države.

- 87 Torej je cilj, ki se uresničuje z nacionalnim predpisom, kot je ta iz postopka v glavni stvari, katerega namen je varstvo uradnega nacionalnega jezika z določitvijo pravil zapisovanja, ki jih predvideva ta jezik, načeloma legitimen cilj, s katerim je mogoče utemeljiti omejitve pravic do prostega gibanja in prebivanja, ki ju določa člen 21 PDEU, ter se lahko upošteva pri tehtanju legitimnih interesov in navedenih pravic, ki jih priznava pravo Unije.
- 88 Vendar ukrepe, ki omejujejo temeljno svoboščino, kot je ta, ki jo določa člen 21 PDEU, objektivni razlogi upravičujejo le, če so nujni za varstvo interesov, ki jih želijo zagotoviti, in če teh ciljev ni mogoče doseči z manj omejevalnimi ukrepi (glej zgoraj navedeno sodbo Sayn-Wittgenstein, točka 90 in navedena sodna praksa).
- 89 Kot je razvidno iz točke 66 te sodbe, sta ime in priimek osebe sestavna dela njene identitete in njenega zasebnega življenja, katerega varstvo zagotavljata člen 7 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in člen 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.
- 90 Poleg tega je bilo v okviru prava Unije priznано, da je zagotavljanje varstva družinskega življenja državljanov držav članic pomembno za odstranjevanje ovir pri uresničevanju temeljnih svoboščin, zagotovljenih s Pogodbo (glej sodbo z dne 29. aprila 2004 v združenih zadevah Orfanopoulos in Oliveri, C-482/01 in C-493/01, Recueil, str. I-5257, točka 98).
- 91 Če se ugotovi, da zavrnitev spremembe priimka, ki je skupen zakoncema iz postopka v glavni stvari, ki sta državljana Unije, povzroči zadevnima osebam in/ali njuni družini „resne neprijetnosti“ na upravni, poslovni in zasebni ravni, je naloga predložitvenega sodišča, da odloči, ali je ob tej zavrnitvi spoštovano pravično ravnotežje med

obstoječimi interesi, to je pravico tožečih strank iz postopka v glavni stvari do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, in upravičenjem zadevne države članice do varstva njenega uradnega nacionalnega jezika in njenih izročil.

- 92 V zvezi s spremembo poljskega priimka v poročnem listu iz „Wardyn“ v „Vardyn“, bi se lahko to, da je referat za osebna stanja mesta Vilna zavrnil zahtevo za spremembo, ki sta jo v zvezi s tem vložili tožeči stranki iz postopka v glavni stvari, štelo za nesorazmeren ukrep, ker je ta referat ta priimek glede druge tožeče stranke iz postopka v glavni stvari v istem poročnem listu zapisal po poljskih pravilih zapisovanja.
- 93 Poleg tega je treba ugotoviti, da se lahko glede na informacije, ki so bile predložene Sodišču, priimki državljanov drugih držav članic v Litvi zapišejo z uporabo črk latinične abecede, ki jih litovska abeceda ne vsebuje. To, da se priimek druge tožeče stranke iz postopka v glavni stvari v poročnem listu začne s črko „W“, ki je litovska abeceda ne vsebuje, dokazuje navedeno.
- 94 Glede na zgoraj navedeno je treba na tretje in četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 21 PDEU razlagati tako, da:
- ne nasprotuje temu, da pristojni organi države članice na podlagi nacionalnega predpisa, ki določa, da se imena in priimki osebe v listinah o osebni stanju te države lahko zapišejo le v taki obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika, zavrnejo to, da se zapis imena in priimka državljanov te države v njegovem rojstnem listu ali poročnem listu spremeni tako, da se zapiše v obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja druge države članice;

- ne nasprotuje temu, da v okoliščinah, kot so te iz postopka v glavni stvari, pristojni organi države članice na podlagi istega nacionalnega predpisa zavrnejo to, da se priimek, ki je skupen zakoncema, državljanoma Unije, kot je razviden iz listin o osebnem stanju, ki jih je izdala izvorna država članica enega od teh državljanov Unije, spremeni tako, da se zapiše v obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja zadnjenavedene države, če ta zavrnitev navedenima državljanoma Unije ne povzroči „resnih neprijetnosti“ na upravni, poslovni in zasebni ravni, kar mora presoditi predložitveno sodišče. Če bi se izkazalo, da je tako, mora to sodišče preveriti tudi, ali je zavrnitev spremembe nujna za varstvo interesov, ki jih zagotavlja nacionalni predpis, in sorazmerna z legitimno zastavljenim ciljem;

- ne nasprotuje temu, da v okoliščinah, kot so te iz postopka v glavni stvari, pristojni organi države članice na podlagi istega nacionalnega predpisa zavrnejo spremembo poročnega lista državljana Unije, ki je državljan druge države članice, v skladu s katero bi bili imeni tega državljana Unije v tem poročnem listu zapisani z diakritičnimi znaki, ki so bili uporabljeni v listinah o osebnem stanju, ki jih je izdala njegova izvorna država članica, in v obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika zadnjenavedene države.

Stroški

- ⁹⁵ Ker je ta postopek za stranke iz postopka v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. Nacionalni predpis, ki določa, da se imena in priimki osebe v listinah o osebnem stanju te države lahko zapišejo le v taki obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika, se nanaša na položaj, ki ne spada na področje uporabe Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost.

2. Člen 21 PDEU je treba razlagati tako, da:
  - ne nasprotuje temu, da pristojni organi države članice na podlagi nacionalnega predpisa, ki določa, da se imena in priimki osebe v listinah o osebnem stanju te države lahko zapišejo le v taki obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika, zavrnejo to, da se zapiše imena in priimka državljanov te države v njegovem rojstnem listu ali poročnem listu spremeni tako, da se zapiše v obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja druge države članice;

  - ne nasprotuje temu, da v okoliščinah, kot so te iz postopka v glavni stvari, pristojni organi države članice na podlagi istega nacionalnega predpisa zavrnejo to, da se priimek, ki je skupen zakoncema, državljanoma Unije, kot je razviden iz listin o osebnem stanju, ki jih je izdala izvorna država članica enega od teh državljanov Unije, spremeni tako, da se zapiše v obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja zadnjenavedene države, če ta zavrnitev navedenima državljanoma Unije ne povzroči „resnih neprijetnosti“ na upravni, poslovni in zasebni ravni, kar mora presoditi predložitveno

sodišče. Če bi se izkazalo, da je tako, mora to sodišče preveriti tudi, ali je zavrnitev spremembe nujna za varstvo interesov, ki jih zagotavlja nacionalni predpis, in sorazmerna z legitimno zastavljenim ciljem;

- ne nasprotuje temu, da v okoliščinah, kot so te iz postopka v glavni stvari, pristojni organi države članice na podlagi istega nacionalnega predpisa zavrnejo spremembo poročnega lista državljana Unije, ki je državljan druge države članice, v skladu s katero bi bili imeni tega državljana Unije v tem poročnem listu zapisani z diakritičnimi znaki, ki so bili uporabljeni v listinah o osebnem stanju, ki jih je izdala njegova izvorna država članica, in v obliki, ki je v skladu s pravili zapisovanja uradnega nacionalnega jezika zadnjenavedene države.

Podpisi